

Belastingen als middel voor kunstbeleid

Sigrid Hemels¹

Sinds midden jaren negentig is de belastingwet op grote schaal ingezet om kunst en cultuur te stimuleren.² Via bijzondere aftrekposten, kwijtscheldingen en verlaagde tarieven (samengevat: belastingsubsidies) tracht de overheid bepaalde beleidsdoelstellingen op het gebied van kunst en cultuur te bereiken. De vraag is echter of de belastingwet in alle gevallen het beste middel is. Als fiscalist kan ik geen wetenschappelijke uitspraken doen over de vraag of het al dan niet wenselijk is dat de overheid doelen nastreeft op het gebied van kunst en cultuur en hiervoor geld vrijmaakt, dat is een politiek vraagstuk.³ Dit artikel neemt daarom als uitgangspunt dat de overheid om haar moverende redenen dergelijke beleidsdoelen nastreeft, een assumptie die overeenkomt met de Nederlandse werkelijkheid. Mijn focus ligt op de omstandigheden waaronder belastingen al dan niet een effectief en efficiënt middel kunnen zijn om dit gegeven beleidsdoel te bereiken. Ik bespreek dit aan de hand van een aantal voorbeelden van Nederlandse fiscale faciliteiten voor kunst en cultuur.

Doel en middel

De overheid staan diverse instrumenten ter beschikking om beleidsdoelen te bereiken: niet-financiële middelen, zoals regelgeving en voorlichting, directe subsidies en fiscale maatregelen. Vanuit het oogpunt van de overheid en de samenleving als geheel is het wenselijk dat de overheid een integrale afweging maakt wat het beste beleidsinstrument is om een beleidsdoel te bereiken. In de politieke werkelijkheid wordt die afweging echter niet altijd gemaakt. Bewindslieden op vakdepartementen hebben vaak de voorkeur voor een belastingsubsidie, omdat ze voor een directe subsidie middelen op hun eigen begroting moeten vinden, terwijl een belastingsubsidie ten laste van het Ministerie van Financiën komt.

Multiplijer: niet het juiste middel

Een maatregel die veel effectiever en efficiënter als directe subsidie in plaats van als belastingsubsidie had kunnen worden vormgegeven, is de zogeheten multiplijer⁴ voor giften aan culturele instellingen. Deze houdt in dat een donateur van een culturele

¹ Hoogleraar belastingrecht Erasmus Universiteit Rotterdam, tevens werkzaam bij Alen & Overy LLP, Amsterdam.

² Zie uitgebreid S.J.C. Hemels, *Door de muze omhelsd. Een onderzoek naar de inzet van belastingsubsidies voor kunst en cultuur in Nederland*, Wolf Legal Publishers, Nijmegen 2005 en S.J.C. Hemels, 'Nog steeds door de muze omhelsd? Belastingsubsidies voor kunst en cultuur: bijna 10 jaar later' in: A.C.G.A.C. de Graaf, S.J.C. Hemels, & J.C.M. van Sonderen (red) *'k Moet eerlijk zeggen* Den Haag: Sdu, p. 113-131.

³ Voor een interessante beschouwing over hoe liberalen al in het verleden met dit vraagstuk worstelden, verwijst ik naar J. Blok, 'Kunst is geen regeringszaak' *De opvattingen van Thorbecke over kunstpolitiek, Liberaal Reveil* 1999, Vol. 40, no. 1, p. 31-36.

⁴ Ik ben mij ervan bewust dat het begrip multiplijer voor economen een specifieke, afwijkende betekenis heeft. De Staatssecretaris van Financiën heeft er echter voor gekozen om de fiscale maatregel die giften aan culturele instellingen tot bepaalde grenzen voor de berekening van de giftenaftrek met een factor 1,25 verhoogt, 'multiplijer' te noemen: zie paragraaf 3.7 van de Memorie van Toelichting bij de Geefwet waarin deze term is geïntroduceerd (Kamerstukken II, 2011–2012, 33 006, nr. 3, p. 8). Omdat de wetgever consequent de term 'multiplijer' voor deze maatregel gebruikt, sluit ik hier in dit artikel bij aan.

instelling 125% van zijn gift in aftrek kan brengen. Iemand die € 1000 aan het Rijksmuseum geeft, mag daardoor € 1250 op zijn inkomen in mindering brengen. Als deze persoon in het 52% tarief van de inkomstenbelasting valt, levert deze schenking dus een aftrekpost van € 650 op. De gift van € 1000 kost deze schenker dus maar € 350, andere belastingbetalers financieren de rest. De multiplier heeft tot doel om culturele instellingen tijdelijk, tot en met 2017, te ondersteunen bij het werven van particuliere giften. Deze maatregel moest de bezuinigingen op directe subsidies enigszins compenseren. Probleem van de multiplier is echter dat deze een voordeel geeft aan de gevers en niet aan culturele instellingen. De hoop is dat gevers het voordeel doorgeven aan culturele instellingen, maar dit is niet verplicht. Donateurs die al voor invoering van de multiplier een vaste jaarlijkse gift aan een culturele instelling hadden vastgelegd, mógen deze gift niet eens verhogen, omdat dit de aftrek als periodieke gift in gevaar zou brengen. Deze schenkers genieten een zogenoemde *windfall*. Zij vertoonden reeds het door de overheid gewenste gedrag en krijgen daar nu een extra beloning voor, waar de culturele sector niet wijzer van wordt. De belastingsubsidie subsidieert donateurs in plaats van culturele instellingen. Een vormgeving als directe subsidie zou veel effectiever zijn geweest, bijvoorbeeld in de vorm van een zogeheten *matching*. Matching houdt in dat culturele instellingen worden gemotiveerd om meer particuliere gelden te werven doordat de overheid per particuliere euro een bepaald percentage bijlegt. Per opgehaalde euro zou de overheid bijvoorbeeld 13 cent subsidie kunnen geven. De kosten van deze maatregel zouden voor de overheid ongeveer gelijk zijn aan de kosten van de multiplier: de gift van € 1000 zou de overheid matchen met een subsidie van € 130, precies de kosten die nu worden gemaakt voor de extra aftrek door de multiplier. Groot verschil met de huidige situatie is dat door de multiplier de € 130 bij de donateur terecht komt, terwijl bij matching het museum profiteert. Bovendien blijkt uit onderzoek dat de wetenschap dat de overheid een gift zal matchen, zeer stimulerend werkt op de geefbereidheid van particulieren.⁵ Waar economisch en vanuit het perspectief van de belastingbetaler die de maatregel moet financieren matching dus effectiever is dan een multiplier, was dit politiek niet mogelijk. Er was afgesproken dat er een fiscale maatregel zou komen ten laste van het budget van het Ministerie van Financiën en dus niet een matching-subsidie ten laste van het Ministerie van OCW, ongeacht het verschil in effectiviteit.

Politieke werkelijkheid legt beperkingen op

Op 1 januari 2012 is een buitengewoon ingewikkelde regeling ingevoerd voor giftenaftrek voor steunstichtingen van fanfares, koren en sportverenigingen. In 2012 is slechts één steunstichting aangemeld, in 2013 tot juli twee.⁶ Fiscalisten voorzagen reeds toen de maatregel werd voorgesteld dat deze geen succes zou worden. Tijdens een overleg met een aantal belastingadviseurs, koepelverenigingen van fanfares en sportbonden en vertegenwoordigers van het Ministerie van Financiën en de Belastingdienst dat de Staatssecretaris van Financiën in 2011 over de concept-

⁵ R. Bekkers, 'Effectiviteit van subsidies voor giften aan goede doelen' *ESB* 91(4477) 2006, p. 8 - 10. Voor zover mij bekend is geen onderzoek gedaan naar het effect van de multiplier op de geefbereidheid, de wetgever leek vooral te hopen dat deze de geefbereidheid zou bevorderen. Uit het onderzoek van Bekkers blijkt echter wel dat matching een positiever effect heeft op de geefbereidheid dan de systematiek van fiscale aftrek waar de multiplier gebruik van maakt.

⁶ Kamerstukken II, 2012-2013, 33637, nr. 6, paragraaf 4.

uitvoeringsregeling Geefwet had georganiseerd vroeg ik hem waarom hij niet in plaats van deze fiscale maatregel een voorlichtingscampagne startte over de reeds lang bestaande mogelijkheid om periodieke giften te geven aan verenigingen met meer 25 leden. Voorlichting zou goedkoper, effectiever en efficiënter zijn dan een moeilijke fiscale maatregel. Het ontvucherende antwoord was: ‘Mevrouw, ik heb geen geld voor folders, alleen voor een belastingmaatregel’. Voor de overheid als geheel en de haar financierende belastingbetaler is dit een sub-optimale uitkomst, maar wel de politieke werkelijkheid.

Invloed van lobbygroepen

Sub-optimale uitkomsten worden regelmatig veroorzaakt doordat goed georganiseerde lobbygroepen een veel krachtiger stem hebben dan de grote, maar amorfte groep van belastingbetalers die de wensen van de lobbygroepen moeten betalen. Parlementsleden blijken gevoeliger voor specifieke belangenbehartiging dan voor behartiging van het algemene belang. Het zijn tegenwoordig vaak bewindslieden in plaats van volksvertegenwoordigers die het belang van alle belastingbetalers behartigen. Zo is er een krachtige lobby voor herinvoering van fiscale filmfaciliteiten. De Staatssecretaris van Financiën en van OCW hebben laten weten niet te voelen voor een dergelijke sectorsubsidie. Terecht, want deze hebben in het verleden de belastingbetaler een veelvoud gekost van wat het de Nederlandse film heeft opgeleverd.⁷ Ook de Belgische filmfaciliteit, waar graag naar wordt verwezen, levert vooral financiële tussenpersonen en niet filmmakers voordelen op.⁸ Desondanks maken volksvertegenwoordigers die geacht worden de belangen van alle belastingbetalers te behartigen, zich hard voor filmfaciliteiten.⁹ Waarschuwingen dat deze vooral erg duur en weinig effectief zijn, worden genegeerd. De kans bestaat dat de regering om steun te verwerven voor het bezuinigingspakket ondanks inhoudelijke bezwaren toegeeft aan deze lobby. De rekening van deze ‘free lunch’ voor de filmindustrie komt bij andere belastingbetalers terecht.

Een ander voorbeeld is het pleidooi van de Tweede Kamer voor de vrijstelling motorrijtuigenbelasting voor oldtimers in het kader van ‘bescherming van rijdend cultureel erfgoed’. Staatssecretaris van Financiën Weekers merkte hierover terecht op: “Ik kan het ook niet aan de mensen in het land verkopen dat zij moeten meebetalen aan de hobby van een ander”.¹⁰

Een effectieve belastingsubsidie: erfbelasting betalen met bijzondere kunst

Belastingsubsidies zijn niet altijd inferieur. Voor sommige beleidsdoelen is een belastingsubsidie wel effectief. Zo wenst de overheid bijzonder cultureel erfgoed voor Nederland te behouden. Als een kunstverzamelaar overlijdt, is het voor musea en de overheid moeilijk om tijdig alle bureaucratische processen te doorlopen en geld te vinden om belangrijke kunstwerken uit de nalatenschap te verwerven. Een belastingsubsidie

⁷ S.J.C. Hemels, 'Opkomst en ondergang van de belastingsubsidies voor de filmsector' In: Tijdschrift voor Mediageschiedenis 2010, nr. 2, p. 124-143.

⁸ P. van Os, 'Toch geen Belgische filmhemel' In: NRC Handelsblad 10 april 2013.

⁹ Bijvoorbeeld de motie Bergkamp/Monach waarin wordt gepleit voor een tax shelter om te concurreren met buitenlandse fiscale faciliteiten: Kamerstukken II, 2012-2013, 32820, nr. 79.

¹⁰ Kamerstukken II, 2012-2013, 31213, nr. 12.

biedt hier sinds 1997 uitkomst. Erfgenamen kunnen erfbelasting (deels) met een voorwerp met groot belang voor de Collectie Nederland voldoen.¹¹ Een commissie adviseert de Minister van Financiën of een aangeboden voorwerp aan de cultuurhistorische of kunsthistorische voorwaarden voldoet. Als dit het geval is, kan met 120% van de waarde erfbelasting worden betaald. Als een schilderij bijvoorbeeld € 100.000 waard is, kan hiermee € 120.000 erfbelasting worden betaald. Dit moet gebruik maken van de regeling aantrekkelijker maken dan verkoop op een veiling. De verworven objecten worden onderdeel van de Collectie Nederland. Het gebruikelijk dat als een museum het verzoek om toepassing van de regeling heeft ondersteund, de staat het kunstwerk aan dit museum in bruikleen geeft.

Anders dan andere landen maakt Nederland niet jaarlijks bekend welke kunstwerken via deze faciliteit zijn verworven. Het publiceren van een jaaroverzicht, zoals de Engelse Arts Council doet,¹² heeft meerdere belangrijke effecten. Allereerst vergroot het de bekendheid van de regeling en kan het een voorbeeldwerking hebben voor andere kunstbezitters. Als het verslag vertelt waarom de verworven kunstwerken bijzonder zijn, kan dit mensen ertoe aanzetten om het museum te bezoeken waar het kunstwerk zich bevindt. Bovendien hebben belastingbetalers en hun vertegenwoordigers in het parlement recht om te weten wat met belastinggeld gebeurt, ook als dit in de vorm van belastingsubsidies wordt besteed. Belastingsubsidies leiden immers tot minder belastinginkomsten en dus tot bezuinigingen op andere uitgaven of een verhoging van de belastingdruk op andere burgers. Het gebrek aan openheid en verantwoording over de werken die met de regeling zijn verworven, maakt democratische controle onmogelijk. Als het parlement en de media niet weten welke kunstwerken zijn verworven, kan hier ook geen politiek of publiek debat over ontstaan.

Als reden voor deze geheimzinnigheid wordt de geheimhoudingsplicht ter zake van belastingaangelegenheden genoemd.¹³ Deze geheimhoudingsplicht geldt echter niet als bekendmaking noodzakelijk is voor de goede vervulling van een publiekrechtelijke taak en ook bestaat er een nadere ontheffingsmogelijkheid.¹⁴ Het afleggen van verantwoording over de besteding van overheids geld ter behoud van cultureel erfgoed is noodzakelijk voor een goede vervulling van een publiekrechtelijke taak. De informatieverstrekking kan desgewenst beperkt blijven tot de verworven kunstwerken, waar deze te bezichtigen zijn en het totaalbedrag dat in een jaar aan de belastinguitgave is besteed. Als een kunstwerk met directe subsidiemiddelen wordt verworven, worden deze gegevens immers ook bekendgemaakt. Een aanvullende voorwaarde om gebruik te kunnen maken van de regeling moet worden dat de erfgenamen er schriftelijk mee akkoord gaan dat de overheid en/of het museum dat het kunstwerk in bruikleen krijgt, de verwerving in de publiciteit brengt. Desgewenst kan de optie worden gegeven om anoniem te blijven of juist wel in de publiciteitsuitingen te worden genoemd. Als erfgenamen aan deze publiciteit geen behoefte hebben, betekent dit dat ze geen gebruik kunnen maken van de

¹¹ Artikel 67 Successiewet 1956, uitgewerkt in artikel 11 tot en met 15 Uitvoeringsbesluit Successiewet.

¹² <http://www.artscouncil.org.uk/what-we-do/supporting-museums/cultural-property/tax-incentives/acceptance-lieu/>.

¹³ artikel 67 Algemene Wet inzake Rijksbelastingen (AWR)

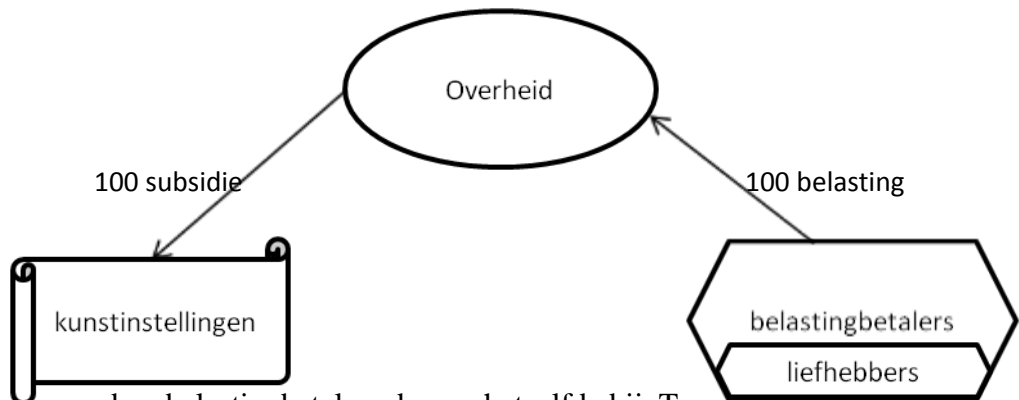
¹⁴ art. 67, lid 2 en 3, AWR

120%-regeling. De overheid mag tegenover het belastingvoordeel best een publiciteitseis stellen.

Een effectieve belastingsubsidie: giftenaftrek

Een ander voorbeeld van een beleidsdoelstelling die effectiever kan worden bereikt met een fiscale maatregel dan met een directe subsidie, is het betrekken van particulieren bij kunst en cultuur. Als de overheid kunstsubsidies verstrekt, ontstaan er twee relaties: één tussen de overheid en de kunstinstellingen (de subsidiestroom) en één tussen de overheid en burgers (de belastingbetalingen waarmee de subsidies worden gefinancierd). In figuur 1 is dit grafisch weergegeven:

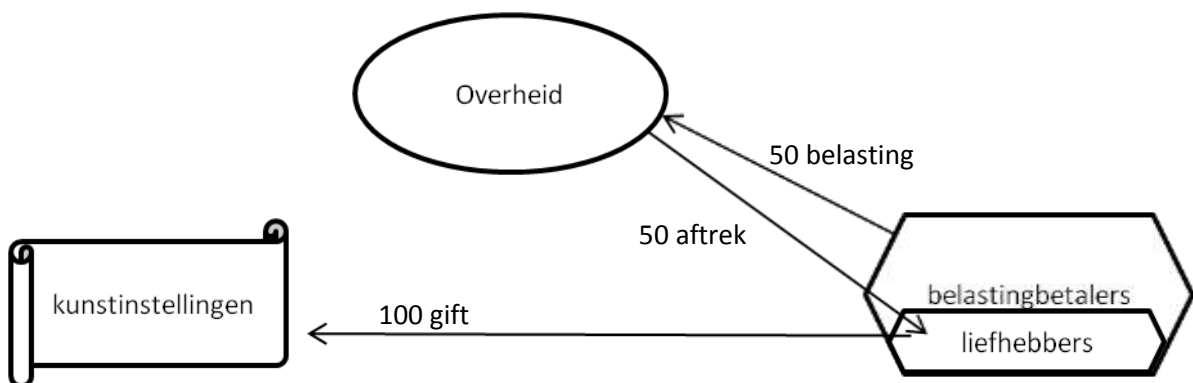
figuur 1

Kunstliefhebbers en andere belastingbetalers dragen hetzelfde bij. Tussen kunstinstellingen en burgers ontstaat geen relatie. Dit heeft als nadeel dat kunstinstellingen zich primair op de subsidiegevende overheid en diens adviseurs richten en dat de wensen van het publiek ondergesneeuwd kunnen raken. Op de lange termijn kan dit erin resulteren dat belastingbetalers niet langer willen betalen voor 'elitehobby's' met als gevolg subsidiereductie. Dit is de afgelopen jaren in Nederland gebeurd.

Door een deel van de kunstfinanciering via een belastingsubsidie, de giftenaftrek, te laten lopen, kan een band ontstaan tussen het publiek en kunstinstellingen. In figuur 2 is deze combinatie van publiek-private financiering weergegeven.

figuur 2

Allereerst ontstaat een relatie tussen de kunstliefhebbers en kunstinstituten: liefhebbers doen een gift. Dat het initiatief uitgaat van het individu en niet van de overheid past ook goed bij het liberale gedachtegoed. Vervolgens ontstaat een relatie tussen liefhebbers en de overheid: zij trekken hun gift af in hun aangifte inkomstenbelasting en krijgen deze deels terug via belastingvermindering. Dit financiert de overheid met belastingbijdragen van alle belastingbetalers. Alle belastingbetalers betalen echter slechts een deel, het andere deel betalen de liefhebbers. Hoe deze verhouding moet liggen, is een politieke beslissing. Naar mijn mening moeten liefhebbers zelf het grootste deel van de gift dragen. Dat is nu niet het geval: gevers in de hoogste tariefschijf kunnen het merendeel van hun gift op de samenleving afwentelen, hetgeen wordt versterkt door de multiplier. Een maximering van de giftenaftrek op bijvoorbeeld 42% zoals ook de bedoeling is bij de hypotheekrenteaftrek, is rechtvaardiger.

Hoe dan ook, de giftenaftrek bewerkstelligt dat kunstinstituten zich niet alleen op de overheid richten (de overheid blijft van belang, want zij bepaalt of een instelling voor de giftenaftrek in aanmerking komt), maar ook op het publiek, de kunstliefhebbers. Dit maakt de financieringsbasis van kunstinstituten veel stabiel. Subsidies en sponsoring zijn afhankelijk van de politieke en economische wind, terwijl particulieren die een band met een kunstinstituut hebben opgebouwd minder snel hun giften verminderen. De fiscale stimulans voor periodieke giften versterkt dit. Als een particulier zich verplicht om gedurende minimaal 5 jaar een vast bedrag te schenken, is deze gift volledig aftrekbaar, zonder de drempel en het maximum die voor andere giften gelden.

Giftenaftrek onder vuur om bureaucratische redenen

Uit ambtelijke hoek bestaat de voorkeur om de giftenaftrek af te schaffen, omdat giften lastig verwerkbaar zijn in de voorgevulde aangifte. De voordelen van de giftenaftrek blijven hierbij buiten beschouwing. Zowel de studietoelichting belastingstelsel¹⁵ (Commissie Van Weeghel) als de Commissie inkomstenbelasting en toeslagen (Commissie Van Dijkhuizen)¹⁶ hebben vanwege de voorgevulde aangifte voorgesteld de giftenaftrek af te schaffen. Zij baseren zich hierbij op een door het Ministerie van Financiën uitgevoerde studie naar gebruik van giftenaftrek door 65plussers met een inkomen rond de overgang van de tweede naar de derde schijf (€20.000).¹⁷ Deze studie concludeerde dat een verschil in aftrektarief rond schijfgrenzen geen significante invloed heeft op het geefgedrag.¹⁸ Het rapport plaatste de kanttekening dat de resultaten zijn berekend rond de schijfgrenzen en dat de vraag gerechtvaardigd is of de resultaten

¹⁵ Studietoelichting belastingstelsel, Continuïteit en vernieuwing. Een visie op het belastingstelsel 2010 <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/rapporten/2010/04/02/rapport-studietoelichting-belastingstelsel-inclusief-bijlagen.html>, p. 38 en 67.

¹⁶ Deze besprak de giftenaftrek in haar interimrapport (<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/belasting-betalen/documenten-en-publicaties/rapporten/2012/10/16/interimrapport-commissie-inkomstenbelasting-en-toeslagen.html>, p. 99-100) en in haar eindrapport Naar een activerender belastingstelsel (<http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/rapporten/2013/06/18/eindrapport-commissie-inkomstenbelasting.html>, p. 107-108).

¹⁷ Evaluatie giftenaftrek 1996-2006, <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2009/11/18/afp09-657-rapport.html>.

¹⁸ Pagina 26 van het rapport.

algemeen toepasbaar zijn op het niveau van de tarieven of dat het vooral van belang is dat giften aftrekbaar zijn, onafhankelijk van de hoogte van het aftrektarief. Op deze evaluatie is veel kritiek mogelijk. Door alleen belastingplichtigen rondom de tariefopstapjes te onderzoeken, keek het onderzoek naar wat lagere inkomens. De hogere inkomens beïnvloedden het onderzoek niet, omdat de hoogste tariefsgrens al rond de € 50.000 ligt. Het zijn echter juist hogere inkomens die geven: 32% van de aftrekbare giften wordt gedaan door personen met een inkomen boven de € 70.000.¹⁹ Uit onderzoek van de Werkgroep Filantropie van de Vrije Universiteit Amsterdam naar geefgedrag van vermogende particulieren, blijkt dat 38% van de onderzochte vermogenden gebruik heeft gemaakt van de giftenaftrek. Deze personen schonken gemiddeld € 5.144 op jaarbasis. De 62% die de giftenaftrek niet gebruikte, schonk gemiddeld slechts € 1.049.²⁰ De giftenaftrek is niet zozeer een reden om te geven, maar wel om méér te geven. Naar dit effect heeft de evaluatie geen onderzoek gedaan. Evenmin maakt het onderzoek onderscheid tussen periodieke en andere giften.²¹ Bekkers heeft bovendien methodologische kritiek op het onderzoek.²² Hij wijst erop dat een databestand met aangiften van 0,61% van alle Nederlandse belastingplichtigen is gebruikt, waarin niet-afgetrokken giften niet zijn opgenomen. Hij concludeert dat causale uitspraken over de effecten van het gebruik van de giftenaftrek op het geefgedrag op basis van deze gegevens niet mogelijk zijn. De resultaten zijn bovendien niet representatief: er is een kleine groep met een relatief laag inkomen onderzocht. Evenmin is in de analyses gekeken naar de veranderingen in het gebruik van de giftenaftrek door dezelfde belastingplichtigen. Ook wijst Bekkers erop dat het onwaarschijnlijk is dat verschillen bestaan in het geefgedrag van groepen die net onder of net boven de tariefgrens zitten. Omdat de tariefgrenzen ieder jaar wat wijzigen, weten mensen met een inkomen rondom de tariefschijven vermoedelijk niet precies in welke schijf ze zitten en tegen welk tarief ze giften kunnen aftrekken. Bekkers stelt daarom dat het rapport het effect van de giftenaftrek waarschijnlijk onderschat. Tot slot stelt hij vraagtekens bij de gehanteerde evaluatiecriteria die alleen de kosten voor de schatkist in beschouwing nemen en niet het maatschappelijke effect.

Ondanks deze beperkingen van de evaluatie, gebruiken beide commissies dit rapport als argument om de giftenaftrek af te schaffen. Naar hun mening zou hieruit blijken dat de giftenaftrek geen effect heeft. Deze conclusie kan niet uit het rapport worden getrokken. De Commissie Dijkhuizen stelt bovendien ten onrechte dat uit het rapport blijkt dat mensen die in een hoog marginaal tarief vallen niet meer geven dan mensen die in een lager tarief vallen.²³ Mensen in een hoog marginaal tarief zijn immers niet onderzocht. Het argument van de commissie is derhalve niet valide. Bovendien besteden de commissies geen aandacht aan de positieve effecten van de giftenaftrek, het betrekken van het publiek.

¹⁹ Studiecommissie belastingstelsel, p. 37, gecombineerd met afgeronde CBS-gegevens over de decielverdeling.

²⁰ *Geven in Nederland 2011*, Special Geven door vermogende Nederlanders, paragraaf 1.3.2.

²¹ Pagina 11 van het rapport.

²² R.H.F.P. Bekkers, 'Giftenaftrek in Nederland: evaluatiemethoden en hun interpretatie' in *Weekblad Fiscaal Recht* 2010, p. 1140-1148.

²³ Interimrapport p. 99.

De Commissie van Dijkhuizen heeft bij gevers onzekerheid geschapen over voortbestaan van de giftenaftrek. Dit maakt het voor kunstinstellingen moeilijker om langjarige giften te verwerven. De politiek moet zich daarom snel en duidelijk uitspreken tegen dit slecht onderbouwde voorstel, anders is de Geefwet voor niets geweest.

Conclusie

Belastingsubsidies voor kunst en cultuur moeten met beleid worden ingezet: soms zijn andere middelen effectiever om een overheidsdoelstelling te bereiken.

Volksvertegenwoordigers moeten bovendien weerstand bieden aan lobbyisten: de rekening voor een belastingsubsidie komt bij andere belastingbetalers die ze ook vertegenwoordigen. Bepaalde beleidsdoelen kunnen wel beter via een belastingsubsidie worden bereikt. Afleggen van verantwoording over de aanwending van belastingsubsidies is noodzakelijk: daarom moet de effectieve regeling om erfbelasting met kunst te betalen worden aangepast. De giftenaftrek is effectief, maar wordt met oneigenlijke argumenten bedreigd met afschaffing. Aan de politiek is nu de taak om zich als beschermheer van de giftenaftrek op te werpen.